

INTERPELLATION TILL STATSRÅD

Från Riksdagsförvaltningen
2015-03-15
Besvaras senast
2015-04-06

Till klimat- och miljöminister Åsa Romson (MP)

2014/15:398 Ojnareskogen och bevarandet av unika naturvärden

På Gotland finns naturtyper som tillhör Sveriges absolut mest artrika områden. Några av dessa har internationellt unika förekomster av olika naturtyper och arter. Det nuvarande skyddet av dessa områden är i dag bristfälligt, och ett antal befintliga Natura 2000-områden hotas dessutom av verksamheter som kan antas skada naturvärdet inom respektive berört område. EU-kommissionen har även kritiserat Sverige för brister när det gäller Natura 2000-områden och för att vissa naturtyper skyddas i för liten utsträckning. Vår bedömning är att åtgärder skyndsamt behöver vidtas av regeringen för att stärka naturskyddet.

Mark- och miljööverdomstolen handlägger just nu två ansökningar om utvinning av kalk på fastigheterna Bunge Ducker 1:64 (Nordkalk) och Bunge Stucks 1:368 (SMA Mineral) på norra Gotland. Huvudförhandlingar kommer att hållas i dessa ärenden i slutet av mars och i mitten av april.

Vänsterpartiet menar att det formella skyddet måste öka och att lagstiftningen måste skärpas vid exploatering av råvaror vid till exempel täkter. Den borgerliga regeringen fick 2009 igenom propositionen *Enklare och bättre täktbestämmelser* i riksdagen. Propositionen innebar, vilket Vänsterpartiet då varnade för och därför avlog propositionen, att skyddet för den biologiska mångfalden försvagades genom borttagande av den så kallade stoppregeln i miljöbalken. Stoppregeln innebar att tillstånd för en täkt inte får ges om den riskerar att hota rödlistade växt- eller djurarter.

I november 2014 underrättade Naturvårdsverket regeringen om tre verksamheter som berör utvinning av kalk på Gotland. En av dessa är Bunge Ducker (innefattande bland annat Ojnareskogen). Gemensamt för de tre verksamheterna är att de bedrivs/avses bedrivas utanför skyddade områden och att de var för sig kan antas mer än obetydligt skada naturvärdet inom respektive berört område. I alla tre fallen gränsar de sökta verksamheterna direkt till ett eller flera Natura 2000-områden. Två Natura 2000-områden, Bräntings Haid och Bästeträsk, ligger dikt an det område för vilket tillstånd till kalkbrytning söks i Bunge Ducker 1:64. Naturvårdsverkets bedömning är, alltsedan prövningen inleddes 2006, att dessa Natura 2000-områden och utpekade naturtyper och arter kommer att skadas irreversibelt av den sökta verksamheten. Naturvårdsverket har i samtliga tre kalktäktsmål yttrat sig ett flertal gånger till de olika domstolsinstanserna om att de bedömer att skada riskerar att uppstå i berörda Natura 2000-områden om verksamheterna kommer till stånd. De två

sökta verksamheterna i Bunge Ducker och Bunge Stucks är som ovan nämnts fortfarande aktuella.

Sedan 2011 har det även tillkommit uppgifter som gör att Naturvårdsverket bedömer att även ett tredje Natura 2000-område, Gildarshagen, beläget strax sydost Bunge Ducker 1:64, även det riskerar att skadas om kalkbrottet i Bunge Ducker kommer till stånd. Sedan 2010 har det även blivit alltmer uppenbart hur omfattande den kumulativa påverkan på omgivande Natura 2000-områden riskerar att bli av de båda närliggande täkterna Bunge Ducker och Bunge Stucks. Naturvårdsverket konstaterar sammanfattningsvis att i fallet Bunge Ducker är Naturvårdsverkets bedömning att frågan inte är om en otillåten skada kommer att uppstå utan endast hur omfattande skadan kommer att bli.

Länsstyrelsen på Gotland har för närvarande förslag på ytterligare områden att ingå i nätverket Natura 2000. I förslaget ingår bland annat utvidgning av Natura 2000-området Bästeträsk, innefattande Ojnareskogen. Förslagen var på remiss till den 5 mars och ska sedan i slutet av månaden skickas till Naturvårdsverket för att sedan redovisas för regeringen, som anmäler områden till EU-kommissionen. Processen riskerar därmed att dra ut på tiden. Om regeringen uppdrar till Naturvårdsverket att påskynda processen för Ojnareskogen kan ett skydd snabbt bli en realitet. Goda förutsättningar kan då även skapas för att i framtiden bilda nationalpark i de känsliga områdena runt Bästeträsk.

Det gläder mig att ministern verkar gå i samma tankar. Ministern sa nämligen i en debatt med dåvarande miljöministern Lena Ek i Sveriges Radio 31 augusti 2012 att hon vill att regeringen skyddar Ojnareskogen:

”Du borde i dagsläget utpeka detta till ett skyddat område. Varje dag på den här regeringens bord har ju möjligheten funnits att skydda området och det kanske är någonting som ni borde ha funderat på.”

I Naturvårdsverkets underrättelse till regeringen i november 2014 framgår att verket inte ser något hinder mot att regeringen prövar tillåtligheten av de aktuella verksamheterna. Myndigheten anser inte att den tillåtlighetsprövning som gjordes i Miljööverdomstolen 2009 angående Bunge Ducker är ett hinder. Myndigheten konstaterar att det i något skede ska göras en fullständig, exakt och slutlig bedömning i samlad form. Denna fastslagna EU-praxis har även befästs i svensk praxis genom Högsta domstolens beslut 2013. Miljööverdomstolen har inte gjort någon sådan fullständig prövning, varken av

Bunge Ducker ensamt eller av Bunge Ducker tillsammans med övriga verksamheter.

Med anledning av ovannämnda vill jag fråga klimat- och miljöminister Åsa Romson:

1. Avser klimat- och miljöministern att verka för att Ojnareskogen skyndsamt ska skyddas så att ytterligare exploatering omöjliggörs och naturvärden säkras?
2. Avser klimat- och miljöministern att verka för att den så kallade stoppregeln, eller motsvarande lagändring, åter införs i miljöbalken för att stärka skyddet av hotade arter vid exploatering?
3. Avser klimat- och miljöministern att verka för att regeringen ska göra en gemensam prövning av tillåtligheten av verksamheterna Bunge Ducker och Bunge Stucks?

.....

Jens Holm (V)

Överlämnas enligt uppdrag

Anders Norin